

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Saksbehandler, innvalgstelefon

Frode Kroglund, 37 01 78 12

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Uttalelse - konsesjon - Sirdal - Gjosa kraftverk - Gjosa Kraft AS - bygging av kraftverk

---

Statsforvalteren mener at kraftverket kan bygges. Det kan ikke utelukkes at kraftverket vil påvirke fiskevandring. Minstevannføring må økes fra søkt nivå på 50 l/s til en alminnelig lavvannføring på 150 l/s. Dette vil sikre vann til bekkekløfta, sikre muligheter for fiskevandring og sikre et vanndekt areal for vegetasjon og bunndyr. Kraftverket må utformes på en måte som gir trygg passasje for (ned)vandrende fisk.

Konsesjonærens opplysninger

Gjosa kraftverk utnytter et fall på 204 meter mellom kote 278 og kote 80 i Gjosa, en sidegren til Sira i Sirdal. Det søkes om å bygge en inntaksterskel og inntakskum på kote 278 (HRV). Terskelen blir inntil 3 m høy og ca. 20 m i utstrekning. Vannveien blir ca. 800 m lang, med nedgravd rør på hele strekningen. Rørgata går for det aller meste gjennom skogsterreng. Som avbøtende tiltak vil det slippes en minstevannføring på 50 l/s hele året, tilsvarende beregnet alminnelig lavvannføring.

Det er registrert forekomst av den rødlistede mosearten kystflope på elvestrekningen. I øvre del av den planlagte rørtraséen er det et område med gammel furuskog, med stående, død ved. De mest negative konsekvensene av tiltaket forårsakes av redusert vannføring over en strekning på ca. 850 m. Foruten ørret er det registrert fossefall langs elvestrengen. Viktigste avbøtende tiltak er å slippe en bærekraftig minstevannføring, ikke lavere enn den naturlige lavvannføringen for vassdraget.

Statsforvalterens vurderinger

Like nedstrøms der kraftverket er tenkt plassert er elva bratt (Δ fall/m). Derfra og ned til Sira er det flere «stup» hvor elva faller med 1-8m/lengdemeter elv. Dette gjør to-veis vandring vanskelig for innlandsørret, men elva er passerbar for ål. Basert på historiske data, var det vanlig å påvise ål i Agder innenfor en avstand på 45 km fra kysten og inntil 350 moh. Det er ingen vandringsbarrierer mellom Lundevannet og Sirdalsvannet og frem til Gjosa. Således kan det ikke utelukkes at det er ål i området selv om avstanden til kysten er større, men tettheten vil sannsynligvis være lav. Videre, oppvekstområdene oppstrøms kraftverketsinntaket (innsjøene) er i hovedsak >400 moh. Basert på dette vurderer vi at kraftverket ikke vil forringe fiskestatus i vesentlig grad. Vanninntaket ved kraftverket må likevel utformes på en måte som forhindrer at fisk vandrer inn mot turbin. Kunnskap

om hvordan fisketrygge kraftverk kan bygges er godt kjent i våre dager. Dette kan løses enten med smalspila inntaksrist eller fiskevennlige turbiner.

Statsforvalteren ber om at det stilles krav til fiskevennlige løsninger knyttet til nedvandring.

Hele vannområdet nord for Sirdalsvatn er sterkt påvirket av Sira-Kvina reguleringene. Det er nesten ingen gjenværende større bekker som har opprinnelig eller normal vannføring i området. Bygges Gjosa kraftverk vil vannføring i denne bekken avta og kun ha en minstevannføring. Søker har foreslått en minstevannføring på 50 l/s og angir denne som en «bærekraftig» vannføring. En minstevannføring på 50 l/s er sannsynligvis beregnet ut fra nedbørfeltet nedstrøms bekkinntaket i Øksendalsåna til Tonstad. Drøyt halve opprinnelig nedbørfelt er overført til Tonstad kraftverk. Statsforvalteren mener at det blir feil å legge det reduserte nedslagsfeltet til grunn for beregning av alminnelig lavvannføring. Basert på upåvirket nedbørfelt bør minstevannføringen settes til 150 l/s. Denne vannføringen vil i større grad sikre bekkekløften, øke vanndekt areal, øke bunndyrproduksjonen, opprettholde en vannvegetasjon og muligens bedre forholdene for fiskevandring og oppvekst. Både fisk og fossefall vil begunstiges av økt bunndyrproduksjon.

Statsforvalteren ber om at minstevannføring settes til minst 150 l/s for å ivareta de økologiske interessene i vassdraget.

	Areal	Alminnelig lavvannføring/km ² areal	Alminnelig lavvannføring Gjosa
Naturlig uregulert felt	27,6 km ²	5,4 l/s	149 l/s
Overført areal	14,5 km ²	4,4 l/s	64 l/s
Areal nedstrøms Gjosa kraftverk	11,7 km ²	7,4 l/s*	88 l/s

* er beregnet ut fra at alminnelig lavvannføring for hele feltet er på 5,4 l/s og er på 4,4 l/s for felt oppstrøms overføringene. For å få like alminnelig lavvannføring i munningen av Gjosa må lavvannføringen her være på 7,4 l/s.

I perioder kunne det være gunstig med noen spyleflommer for å rense opp i vassdraget. Statsforvalteren forventer at vannføringen i perioder overstiger slukeevnen til kraftverket og at spyleflommer dermed inntreffer naturlig.

Like nord for tiltaksområdet er det sensitiv arter som vil kunne forstyrres av anleggsvirksomheten. Ikke alle former for anleggsvirksomhet kan derfor aksepteres i perioden januar til juli. Vi ber om at anleggsarbeidet gjennomføres i perioden august til januar. For mer informasjon om den aktuelle arten ber vi om at dere kontakter oss for detaljer.

Statsforvalteren i Agder påpeker at det må settes tidsbegrensing på anleggsvirksomheten.

Kystflope (*Heterocladium wulfsbergii* I.Hagen) er vurdert i kategori NT (nær truet) artsdatabanken (<https://artsdatabanken.no/Taxon/Heterocladium%20wulfsbergii/104775>). Kystflope er knyttet til bekker og elver der den vokser på steiner i selve bekkeløpet. Ekspertutvalget som har vurdert tilstanden til denne arten vurderer at nedgangen i forekomst kan knyttes til småkraftverk.

Statsforvalteren i Agder mener dette og berettiger høyere minstevannføring enn det søker har foreslått.

Samla belastning i området er stort. Basert på dette bør et nytt kraftverk etableres med så få miljøkonsekvenser som mulig. Statsforvalteren konkluderer med at vi ikke stiller oss negativ til kraftverket såfremt minstevannføringen økes til 150 l/s.

Med hilsen

Per Ketil Omholt (e.f.)
faggruppeleder art

Frode Kroglund
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent